

1.4

FREDAGSERIEN 11

Musikhuset kl. 19.00

Louis Langrée, dirigent

Steven Osborne, piano

Anton Webern: Passacaglia op. 1 11 min

Dmitrij Sjostakovitj: Pianokonsert nr 2 F-dur op.102 18 min

I Allegro

II Andante

III Allegro

PAUS 20 min

Robert Schumann: Symfoni nr 4 d-moll op.120 30 min

I Ziemlich langsam – Lebhaft (attacca)

II Romanze (Romans) (Ziemlich langsam) (attacca)

III Scherzo (Lebhaft) – Trio (attacca)

IV Langsam – Lebhaft – Schneller – Presto

KAMMARMUSIK I SENA KVÄLLEN börjar i Konsertsalen efter en paus på ca kl. 10 minuter. Publiken ombeds ta plats på parketten för att lyssna till kammarmusiken. Platserna är onummerade.

Joachim Becerra Thomsen, flöjt
Francisco Almazán, oboe
Giuseppe Gentile, klarinett
Arvid Larsson, fagott
Péter Jánosi, valthorn

Carl Nielsen: Blåsarkvintett op.43

25 min

I Allegro ben moderato

II Menuett

*III Preludium (Adagio) – Tema con variazioni
(Tema och 11 variationer)*

Paus ca kl. 19.45.

Konserten slutar ca kl. 20.45.

Kammarmusiken slutar ca kl. 21.25.

Sänds direkt i Yle radio 1 och på webben yle.fi/rso.

ANTON WEBERN (1883–1945): PASSACAGLIA OP. 1

Webern skapade ett originellt tonspråk som på sin tid representerade modernismens spets. Hans musik undviker traditionell episk narrativitet och bildar pärlband av oerhört koncentrerade glimtande kristaller. Han utgick från 12-tonssystemet som Arnold Schönberg utvecklade i början av 1920-talet men förde det vidare i en mera konstruktiv riktning till exempel med hjälp av olika symmetrier och kom därmed att förebåda den stränga serialismen som föddes efter andra världskriget. För många av 1950-talets avantgardister var han något av en förebild.

Passacaglia från våren 1908 infaller i ett vägskäl i Weberns produktion. Det innebar det inofficiella slutet på studierna under Schönbergs ledning och samtidigt början på hans mogna konstnärskap. Passacaglian är det första verket som han bevärdigade med ett opusnummer. Också i stilistiskt hänseende blickar det i två riktningar. Utvecklingen hade kunnat gå i riktning mot Mahlers och Strauss stora orkesterversioner men verket har även gradar till ett mera modernt uttryck. Dess kromatik, skarpt tecknade orkestrering och plötsliga emotionella störsjöar ger expressionistisk skärpa åt dess senromantik. Det är som om det var ett figurativt ungdomsverk av en sedermera abstrakt konstnär, ett verk med vilket han också visar sig behärska den traditionella tekniken.

I Passacaglia målar Webern bredare bågar än i sin senare produktion men verkets dramaturgi domineras ändå av en strävan till koncentration av uttrycket. Utgångspunkten är ett i d-moll förankrat åtta takters passacagliatema som hörs i början som pizzicato i stråkarna. Temat kommer emellertid i kläm i en textur som koncentreras och blir allt mer kromatisk. Det kämpar sig fritt från det låga registret och flyttar upp i de högre stämmorna, fragmenteras och försvinner slutligen för längre stunder från texturen. Musiken förtätas till allt kraftigare vågor, utjämnas tillfälligt till långsammare avsnitt, kör in i en passionerad kulmen och avmattas slutligen till ett allt lugnare slut.

DMITRIJ SJOSTAKOVITJ (1906–1975): PIANOKONSERT NR 2

Andra pianokonserten hör till Sjostakovitjs mest frigjorda skapelser. Till detta bidrog för sin del det faktum att han skrev musiken för sin son Maxim som då var 19 år gammal. Men ett lättsammare stycke kan också ha svarat mot ett eget inre behov. Det kan ha varit hans sätt att koppla av mellan de större verk som kom till före och efter konserten, dvs. tionde (1953) och elfte symfonin (1957). Maxim spelade uruppförandet som slutexamen vid Moskvakonservatoriet i maj 1957. Sjostakovitj framförde också själv kon-

serten några gånger och gjorde en skivinspelning.

Andra pianokonserten är ett behärskat och uttrycksfylligt proportionerligt verk, ingen stor virtuoskonsert fastän den nog kräver fingerfärdighet. Musiken är präglad av en varm och godmodig nyklassicism som nästan helt saknar den spändhet och ångest som ofta kännetecknar Sjostakovitjs musik. Verket är tresatsigt i enlighet med konsertrationen. Första satsen växer från frångottemat i början till en kraftig kulmination i mitten och om någonsans så kan man här under ytan ställvis ana sig till den ångestfulla Sjostakovitj som vi känner så väl. Den nostalgiskt sköna mellersta satsen hör till Sjostakovitjs öppret mest emotionella och känsliga långsamma sats. I finalen som spelas attacca tar uppsluppenheten över. På sina ställen effektivt Sjostakovitj musikens ljusa flykt med 7/8-dels accenter. Ställvis är det som om han gjorde sig lustig över pianistiska fingerövningar.

ROBERT SCHUMANN (1810–1856): SYMFONI NR 4

Schumanns tonsättarkarriär färgades av vacklandet mellan traditionella formstrukturer rotade i klassicismen och ett friare formtänkande som var typiskt för romantiken. Denna inre spänning utsträckte sig hos honom även till den mest prestigefulla genren

inom instrumentalmusiken, dvs. symfonin, och den känns av framför allt i hans d-mollsymfoni. Där har han skapat sin allra mest originella symfoniska struktur och samtidigt öppnat ett alternativ för den symfoniska musiken efter Beethoven.

Ursprungligen hade Schumann tänkt kalla det reviderade (1851) verket för en "symfonisk fantasi". Den traditionella fyrsatsiga grunden har på ett banbrytande sätt bundits ihop till en helhet utan uppehåll, men den enda helt sömfria skarven finns mellan scherzot och finalen. Mellan de övriga satserna finns det övergångar. I sitt förnyande av den symfoniska strukturen har Schumann emellertid inte bara bundit samman satserna utan har gått längre än så genom att göra ovanliga klipp och tillägg inom själva satserna.

D-mollsymfonin är ett verk som typiskt nog för Schumann utstrålar känslövrme och kraft. Den börjar med en mörkt färgad introduktion ur vilken det egentliga symfoniska allegrot tränger fram. Ett kort motiv i slutet av introduktionen ger impulser åt hela första satsen som i genomföringen också överraskar oss med helt nytt tematiskt material (lite som Beethoven i Eroicans genomföring). Däremot uteblir den egentliga återtagningen och musiken glider direkt över i en kulminerande coda.

Den långsamma satsen som har rubriken Romans börjar med en melankolisk melodi för oboe men den centrala rollen får öppningsmotivet från första satsens introduktion. Scherzot med sin tunga puls börjar för sin del med en inverterad variant av samma motiv och

den balanserande triodelens melodi har utformats utgående från violin-solot i långsamma satsen. Via andra versionen av triodelen glider musiken över i finalen, som för ovanlighetens skull börjar med en långsam introduktion som målar upp nästan brucknerska stämningar. Det snabba huvudavsnittet för verket till ett ståligt slut med allt tätare tempo i segervisst D-dur.

Kimmo Korhonen

LOUIS LANGRÉE

Den franske dirigenten Louis Langrée är musikchef för Cincinnati Symphony Orchestra, chefsdirigent för Camerata Salzburg och konstnärlig chef för festivalen Mostly Mozart i New York. Han har även varit konstnärlig ledare för Opéra de Lyon och Glyndebournes tur-neopera.

Langrée har gästdirigerat betydande orkestrar världen runt. Till hans debuter under de senaste åren hör gästspel med filharmonikerna i Berlin och Wien samt Japanska radions symfoniorkester. Under denna säsong dirigerar Langrée en Brahmsfestival i Cincinnati, uruppför tre orkesterkonserter och turnerar i Tyskland med Camerata Salzburg. Därtill gästdirigerar han bl.a. Gewandhaus-orkestern i Leipzig och Freiburgs barockorkester på festivalen i Aix-en-Provence.

Langrée är känd för sina insatser inom operamusiken samt även inom tidig musik. Han har uppträtt på bl.a.

statsoperan i Wien, Metropolitan i New York, La Scala-operan i Milano, Bastiljoperan i Paris och ROH vid Covent Garden i London.

Många av Louis Langrées inspelningar har belönats med Gramophone och Midem Classical Award. Langrée och Cincinnati Symphony Orchestra har spelat in musik av Copland samt av Nico Muhly och David Lang.

I Frankrike har Louis Langrée beviljats två prestigefulla titlar – Chevalier des Arts et des Lettres och Chevalier de la Légion d'Honneur.

STEVEN OSBORNE

Steven Osborne, född i Skottland, inledde sina studier i Edinburgh under ledning av Richard Beauchamp och fortsatte sin utbildning i Manchester vid Royal Northern College of Music för Renna Kellaway. Osborne utnämndes av Royal Philharmonic Society till Årets solist 2013 och han har fått Gramophone Award två gånger för sina inspelningar av Britten, Prokofjev och Musorgskij.

Osborne uppträder som solist med topporkestrar runt om i världen och håller solokonserter i kammarmusikens helgedom Wigmore Hall i London, Concertgebouw i Amsterdam, Philharmonie Berlin och Carnegie Hall i New York. Kammarmusik har han spelat med bl.a. cellisten Alban Gerhardt, violinisten James Ehnes och barytonen Dietrich Henschel. Under denna

säsong uppträder Osborne som solist med bl.a. Tokyo stadsorkester, Oslo filharmoniska orkester och Dresdner Philharmonie, och gör soloturnéer i Europa och Förenta Staterna. I London uppträder Osborne vid festivalen London Jazz och i New York vid festivalen Mostly Mozart.

Steven Osborne har fått en mängd pris för sina skivinspelningar på skivmärket Hyperion. Utöver Gramophone Award har han fått det tyska Schallplattenpreis för Rachmaninovs preludier och BBC Music Magazine Award för Prokofjevs violinsonater med violinisten Alina Ibragimova. Osbornes senaste skiva innehåller sonater av Rachmaninov och Medtner. Därtill har han spelat in musik av Debussy, Liszt och Stravinskij.

RADIONS SYMFONIORKESTER

Radions symfoniorkester (RSO) är Oy Yleisradio Ab:s orkester och har som uppgift att producera och befrämja finländsk musikkultur. Orkesterns chefsdirigent är Hannu Lintu som tillträdde sin post hösten 2013. RSO:s hedersdirigenter är Jukka-Pekka Saraste och Sakari Oramo.

Den ursprungliga tiomanna Radioorkestern grundades år 1927. På 1960-talet utvidgades den till en fulltalig symfoniorkester. RSO:s tidigare chefsdirigenter är Toivo Haapanen, Nils-Eric Fougstedt, Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam, Jukka-Pekka Saraste och Sakari Oramo.

Förutom de stora klassisk-romantiska mästerverken omfattar RSO:s repertoar en hel del nutida musik och orkestern uruppför årligen ett flertal verk som beställt av YLE. Till RSO:s uppgifter hör även att förse radions arkiv med friköpta inspelningar av hela den inhemska orkesterrepertoaren. Under spelåret 2015–2016 uruppför orkestern sex verk som beställts av Yleisradio Ab. Därtill består programmet bl.a. av pianokonsert av Beethoven och Prokofjev, symfonier av Schumann och Brahms samt Mendelssohns oratorium Elias. Till orkesterns gästartister hör bl.a. pianisterna Murray Perahia, Nelson Freire och Andrés Schiff, dirigenterna David Zinman, Tugan Sohijev och Manfred Honeck samt sopranen Karita Mattila och mezzosopranen Anne Sofie von Otter.

RSO har spelat in på skiva musik av bl.a. Ligeti, Eötvös, Nielsen, Hakola, Lindberg, Saariaho, Sallinen, Kaipainen och Kokkonen samt premiärinspelningsen av Armas Launis opera *Aslak Hetta*. Orkesterns skivor har fått pris av bl.a. BBC Music Magazine, Académie Charles Cros och MIDEM Classical. RSO:s skiva med Ligetis violinkonsert och verk för orkester valdes till Editor's Choice i tidskriften Gramophone i februari 2014.

RSO företar regelbundet konsertturnéer på olika håll i världen. Under säsongen 2015–2016 uppträder orkestern under Hannu Lintus ledning i Japan och i Österrike.

RSO:s radiokanal, Yle Radio 1, radierar alla orkesterns konserter. I allmänhet sänds såväl de utländska som inhemska konserterna direkt. Konserterna kan även avlyssnas på RSO:s webbsidor (yle.fi/rso) och ses live i hög resolution. En stor del av konserterna televiseras också direkt på Yle Teema.